

Sotatarvikkeita rauhanrahastosta

Eurooppalaiset aseet Afrikassa

Euroopan unionin ensimmäisiä päämääriä on rauhan edistäminen.¹ Rauhan ylläpito on tausta unionin syntyemiselle ja keskeinen osa siitä kerrottavaa tarinaa. Rauha, vakaus ja hyvä hallinto ovat myös keskeisiä teemoja EU:n Afrikka-politiikkaa määrittävissä dokumenteissa.² Vakauden edistäminen on myös ensimmäisiä asioita, jotka mainitaan tällä hetkellä voimassa olevassa EU–Afrikka-strategiassa: konflikteihin ja kriiseihin on vastattava molemmilla mantereilla.³

Konflikteihin ja kriiseihin ollaan kuitenkin vastaamassa lisääntyvässä määrin aseilla. EU tukee Afrikan valtioiden armeijoiden puuttumista konflikteihin alueellaan ja nyt ensimmäistä kertaa myös tarjoaa aseita kumppanimaiden joukkojen käyttöön. Toisaalta EU:ssa ollaan huolissaan pienaseiden leviämisestä Afrikan konfliktialueilla.

Euroopan rauhanrahasto – instrumentti sotilaallisen voiman rahoittamiseen

Jäsenmaat päättivät heinäkuussa EU:n monivuotisen rahoituskehysten neuvottelujen yhteydessä 5 miljardin rahoituksesta uudelle Euroopan rauhanrahastolle.⁴ Nimestään huolimatta rauhanrahasto on väline EU:n sotilaallisten operaatioiden rahoittamiseen ja puolustusosaamisen ja puolustustarvikkeiden toimittamiseen EU:n kumppanimaiden armeijoille osana EU:n toimintaa.⁵ Rauhanrahastosta tullaan rahoittamaan sellaista, mitä ei sotilaallisen ja puolustuksellisen ulottuvuuden vuoksi voida kehitysbudjetista rahoittaa.⁶ Vaikka rauhanrahastoa koskevat päätökset tehtiinkin budjettineuvottelujen yhteydessä, teknisesti rauhanrahasto jää kuitenkin budjetin ulkopuoliseksi rahoitusvälineeksi, sillä EU:n perussopimus kieltää komission tulkinnan mukaan EU-

---

¹ Lissabonin sopimus, kohta 4) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2007:306:FULL&from=FI>

² Lissabonin julistus, EU–Afrikka-huippukokous 2007, <https://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2016343%202007%20INIT>; EU:n Afrikka-strategia 2005 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:r12540&from=EN>

³ The Africa - EU Strategic Partnership; Joint EU-Africa -strategy, 2007, kohta 2, https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/97496.pdf

⁴ Eurooppa-neuvosto, 21.7.2020, Eurooppa-neuvoston ylimääräinen kokous (17., 18., 19., 20. ja 21. heinäkuuta 2020) – Päätelmät s. 55, <https://www.consilium.europa.eu/media/45126/210720-euco-final-conclusions-fi.pdf>

⁵ Remarks by HR/VP Mogherini at the press conference on the European Defence Fund, the European Peace Facility and security, 13.6.2018 https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/46450/remarks-hrvp-mogherini-press-conference-european-defence-fund-european-peace-facility-and_en

⁶ Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta EU:n ulkosuhderahoitusjärjestelmäksi rahoituskaudelle 2021–2027, U 88/2018 vp, s. 5 https://www.eduskunta.fi/Fl/vaski/Kirjelma/Documents/U_88+2018.pdf

budjetin käyttämisen operaatioihin, joilla on sotilaallinen tai puolustuksellinen ulottuvuus.⁷ Rauhanturvaoperaatioiden lisäksi EU:n sotilaallista ja puolustuksellista toimintaa⁸ ja rahoittaa rauhanturvaoperaatioiden lisäksi EU:n sotilaallisia operaatioita sekä kolmansien maiden asevoimien kapasiteetin vahvistamista,⁹ aiemmasta poiketen myös varustamalla niitä.¹⁰ Rauhanturvaoperaatioissa on mahdollista, että kumppanimaiden armeijoille annetaan aseita esimerkiksi osana niiden EU-tuettua kehittämistä, ja tätä EU ei ole aiemmin tehnyt.¹¹

EU Afrikan valtioiden puolustuskapasiteetin tukena

EU:n korkeat edustajat ovat korostaneet aseiden merkitystä Afrikassa. Ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Josep Borrell on todennut, että afrikkalaisten kumppanien aseistaminen on välttämätöntä, jotta terrorismiin voidaan puuttua: EU:n on syytä olla vähemmän enkelimäinen ja hyväksyä, että turvallisuus edellyttää voimaa ja voima edellyttää aseita. Komission puheenjohtaja Von der Leyen on sanonut olevansa vakuuttunut, että on keskeistä auttaa Afrikan unionia ja sen jäsenmaita vastaamaan terrorismiin, jonka lähteistä he ovat parhaiten perillä.¹²

Käytännössä EU on jo ollut Afrikan valtioiden kapasiteetin tukena vuodesta 2004 Afrikan rauhanrahaston kautta¹³, jonka uusi Euroopan rauhanrahasto nyt korvaa¹⁴, sekä rauhanturvaoperaatioilla ja unionin sekä sen jäsenmaiden omilla operaatioilla läsnä tietyillä

---

⁷ Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta EU:n ulkosuhderahoitusjärjestelmäksi rahoituskaudelle 2021–2027, U 88/2018 vp, s. 8
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/U_88+2018.pdf ja Euroopan unionista tehty sopimus, artikla 41(2), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016M/TXT>

⁸ Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta EU:n ulkosuhderahoitusjärjestelmäksi rahoituskaudelle 2021–2027, U 88/2018 vp, s. 8
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/U_88+2018.pdf

⁹ Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta EU:n ulkosuhderahoitusjärjestelmäksi rahoituskaudelle 2021–2027, U 88/2018 vp, s. 8
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/U_88+2018.pdf

¹⁰ Remarks by HR/VP Mogherini at the press conference on the European Defence Fund, the European Peace Facility and security, 13.6.2018 https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/46450/remarks-hrvp-mogherini-press-conference-european-defence-fund-european-peace-facility-and_en

¹¹ Brzozovski, Alexandra, 29.5.2020, SEDE rapporteur: EU badly needs common rules, transparency in arms export <https://www.euractiv.com/section/defence-and-security/interview/sede-rapporteur-eu-badly-needs-common-rules-transparency-in-arms-export/>

¹² To be Top Gun on Foreign Affairs, Borrell says EU must buy weapons, Politico, 28.2.2020, <https://www.politico.eu/article/pacifist-eu-wont-stop-terrorism-in-africa-says-foreign-affairs-chief/>

¹³ Euroopan komission sivut, Africa-EU Cooperation, https://ec.europa.eu/international-partnerships/africa-eu-cooperation_en

¹⁴ Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta EU:n ulkosuhderahoitusjärjestelmäksi rahoituskaudelle 2021–2027, U 88/2018 vp, s. 8
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/U_88+2018.pdf

kriisialueilla, kuten Sahelissa ja Afrikan sarvessa.¹⁵ Uusi rauhanrahasto siis jatkaa aiempaa kehitystä. EU:lla on jo nykyisellään kymmenen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvan operaation kautta koulutusta ja neuvontaa afrikkalaisille armeija- ja muille viranomaisille, ja se on rahoittanut Afrikan rauhanrahaston perustamisen jälkeen 3,5 miljardilla eurolla Afrikan unionin johtamia rauhan- ja sotilaallisia operaatioita.¹⁶ Afrikan rauhanrahaston kautta on kuitenkin toistaiseksi rahoitettu ainoastaan ei-tappavan materiaalin hankintaa¹⁷, ja muutos Euroopan rauhanrahaston mahdollisuuteen tukea armeijoiden varustekapasiteettia onkin periaatteellisesti merkittävä.

EU:n puolustusteollisuus hyötyy militarisoitumisen trendistä

Samalla uusi rauhanrahasto on osa laajempaa EU:n militarisoitumisen trendiä. Ehdotus Euroopan rauhanrahastosta syntyi ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan Federica Mogherinin kaudella ja kuului osaksi laajempaa joukkoa turvallisuuteen ja puolustukseen liittyviä aloitteita, kuten puolustusyhteistyön syventämiseen tähtäävän Pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) perustaminen ja Euroopan puolustusrahasto. Euroopan panostus puolustuksellisiin kysymyksiin näkyy esimerkiksi siinä, että monivuotisessa budjettikehyksessä turvallisuus- ja puolustusasiat ovat ensimmäistä kertaa oman otsakkeensa alla.¹⁸ Puolustusrahaston on tarkoitus tukea eurooppalaisen puolustusteollisuuden kehitystä ja tutkimusta seuraavalla EU:n monivuotisella rahoituskaudella 2021–2027 seitsemällä miljardilla eurolla.¹⁹

Von der Leyen on edellyttänyt, että kehityspolitiikan tulee olla strategista, yhdistyä laajempiin poliittisiin prioriteetteihin ja antaa rahalle vastinetta.²⁰ Siinä missä Pysyvä rakenteellinen yhteistyö ja Euroopan puolustusrahasto on luotu suoraan tukemaan eurooppalaista puolustusyhteistyötä ja puolustusteollisuuden kehitystä, myös rauhanrahasto tarjoaa tähän nyt välillisesti mahdollisuuden antamalla uusia vientimahdollisuuksia paikalliselle puolustusteollisuudelle. Borrell on vastikään korostanut EU:n puolustusteollisuuden merkitystä puhuessaan EU-parlamentille vastauksena aseviennin saamaan kritiikkiin: vuonna 2018 ala tuotti yli 100 miljardia euroa ja tuki yli 400 000 eurooppalaista työpaikkaa.²¹

---

¹⁵ YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE Tavoitteena kokonaisvaltainen EU–Afrikka-strategia, Euroopan komissio, 2020, s. 12 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020JC0004&from=FR>

¹⁶ Questions and Answers: Towards a Comprehensive Strategy with Africa 9.3.2020, Euroopan komissio, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_375

¹⁷ Käännettynä ranskasta: 18/06/2018 The European Union's partnership with the G5 Sahel countries, https://eeas.europa.eu/csdp-missions-operations/eucap-sahel-mali/46675/le-partenariat-de-lunion-europ%C3%A9enne-avec-les-pays-du-g5-sahel_fr

¹⁸ Valtiovarainministeriö, perusmuistio VM2020-00309, Euroopan unionin vuoden 2021 talousarvioesityksen valmisteluun liittyvä komission ennakkoarvio vuodelle 2021 (budjetti; Euroopan unioni), 9.7.2020, s. 4 <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Liiteasiakirja/Documents/EDK-2020-AK-310884.pdf>

¹⁹ s. 53 <https://www.consilium.europa.eu/media/45126/210720-euco-final-conclusions-fi.pdf>

²⁰ von der Leyen, Ursula, Mission Letter Jutta Urpilainen, Euroopan komissio 10.9.2019, s. 4 https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/mission-letter-jutta-urpilainen_en.pdf

²¹ Arms exports: Remarks by the High Representative/Vice-President Josep Borrell at the EP plenary, 15/09/2020 - 15:34, UNIQUE ID: 200915_17, <https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters->

EU:n puolustusteollisuus on siis kokoluokaltaan valtava ja EU-alueen maat yhdessä maailman toiseksi suurin aseviejä. Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka ovat EU:n merkittävimmät vientikohteet.²² Vuonna 2018 aseita vietiin EU:sta esimerkiksi Egyptiin 1,4 miljardilla eurolla ja Marokkoon ja Algeriaan yli 100 miljoonalla.²³ EU on sitoutunut aseviennin kontrollointiin ja arvojensa mukaisesti eettisiin periaatteisiin vuonna 2008 solmitulla yhteisellä aseviennin kannalla. Yhteisen kannan mukaan aseita ei saa viedä esimerkiksi silloin, jos on selkeä vaara, että niitä käytettäisiin kansalaisten sortoon, kansainvälisen oikeuden loukkauksiin tai hyökkäykseen toista maata vastaan.²⁴ EU:ta on kuitenkin arvosteltu runsaasti siitä, että se ei ole noudattanut yhteisen kannan sitoumuksiaan. Erityisesti asevientä itsevaltaisille hallinnoille ennen arabikevään kansannousuja ja aseiden myynti Jemenin sodan todennäköisiin sotarikoksiin syyllistyneille osapuolille ovat herättäneet merkittävää kritiikkiä aseviennin periaatteiden ohittamisesta.²⁵ Euroopan parlamentti on ollut aktiivisimpia yhteisen kannan kriitikkoja aihetta koskevissa päätöslauselmillaan, joista viimeisin julkaistiin syyskuussa.²⁶ EU-maiden asevientä on kuitenkin valtioiden kansallisessa päätösvallassa: säännöt siis ovat EU-tason yhteiset, mutta niiden noudattaminen ja valvonta eivät ole EU-tasolla.

Aseviennin riskinä on terroristien tukeminen

Asekapasiteetin vieminen sisältää merkittäviä riskejä lopputuloksista, jotka ovat EU:n arvojen ja päämäärien vastaisia. Korruptio, epäpätevyys ja joidenkin valtioiden armeijoiden dokumentoidut ihmisoikeusloukkaukset aiheuttavat huolta. Malissa EU ei ole onnistunut yrityksistään huolimatta estämään armeijan tekemiä ihmisoikeusrikkomuksia, jotka ovat keskeisenä syynä malilaisten liittymiseen aseellisiin ryhmiin²⁷, ja samankaltaiset paikallisten armeijoiden rikkomukset ovat

---

homepage_en/85157/Arms%20exports:%20Remarks%20by%20the%20High%20Representative/Vice-President%20Josep%20Borrell%20at%20the%20EP%20plenary

²² EU arms exports: need for more control and transparency, Press releases, European parliament, 17.9.2020, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200910IPR86831/eu-arms-exports-need-for-more-control-and-transparency>

²³ Campaign against arms trade, EU Arms exports -tietokanta, <https://www.caat.org.uk/resources/export-licences-eu/export-en.html?year=2018>

²⁴ NEUVOSTON YHTEINEN KANTA 2008/944/YUTP, artikla 1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008E0944&from=FI>

²⁵ UN News, 9.9.2020, Fresh war crimes fears highlighted in new Yemen report <https://news.un.org/en/story/2020/09/1072012> Vranckx, Slijper & Isbister, 2011, Lessons from Mena, s. 3 <https://www.saferworld.org.uk/resources/publications/596-lessons-from-mena>, Jemenin sota on ollut tuhoisa lapsille – ratkaisua etsittävä ja asevientä lopetettava, 24.03.2016, <https://www.pelastakaa-lapsia.fi/uutiset/jemenin-sota-on-ollut-tuhoisa-lapsille-ratkaisua-etsittava-ja-asevienta-lopetettava/>

²⁶ European Parliament resolution of 17 September 2020 on Arms export: implementation of Common Position 2008/944/CFSP (2020/2003(INI)), 17.9.2020, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0224_EN.html

²⁷ Rätty, Tuuli; Rauhaa ja rynnäkkökiväärejä – ottaako EU:n rauhanrahasto kovat aseet käyttöön EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa? 24.11.2019, The Ulkopolitist, <https://ulkopolitist.fi/2019/11/24/rauhaa-ja-rynnakkokivaareja-ottaako-euroopan-rauhanrahasto-kovat-aseet-kayttoon-eun-ulko-ja-turvallisuuspolitiikassa/> myös <https://euagenda.eu/upload/publications/the-uncharted-path-towards-a-european-peace-facility.pdf>

auttaneet jihadistiteja kasvattamaan suosiotaan myös muualla Länsi-Afrikassa.²⁸ On tutkittu, että jos tuettava hallinto on mukana konfliktissa, voi sen saama sotilaallinen tuki vähentää hallinnon halukkuutta löytää poliittisia ratkaisuja ja myös investoida peruspalveluihin.²⁹ Esimerkiksi EU:n Afrikan rauhanrahaston kautta rahoittamassa terrorismin vastaisessa operaatiossa Somaliassa konfliktille Al-Shabaab-järjestöä vastaan ei näy loppua. Tutkija Joanne Crouch sanoo, että operaatio ei ole ottanut huomioon ja on jopa pahentanut toiminnallaan konfliktin merkittäviä syitä, kuten korruptiota, sotaan liittyviä taloudellisia intressejä ja oleellisten toimijoiden ongelmallista käytöstä.³⁰

On myös merkittävä riski siihen, että aseet päätyvät lopulta aivan toiselle taholle kuin on tarkoitettu. Somaliassa terroristijärjestö Al-Shabaab on toistuvasti onnistunut ryöstämään EU-operaation asevarastoa käyttöönsä³¹, eikä aseiden päätyminen rauhanturvaoperaatioista ulkopuolisille ole muutenkaan harvinainen ilmiö.³² Tutkimusten mukaan EU:sta vietyjä aseita on päätyneet konfliktialueille ja terroristeille.³³ Surullinen esimerkki on vakavassa kriisissä oleva Libya, jonne EU-maat veivät aseita vielä ennen kansannousua³⁴, ja aseita nähtiin kansannousujen tukahduttamisessa³⁵ aseviennin yhteisestä kannasta huolimatta. Libyassa on edelleen valtavasti aseita, mikä vaikuttaa olennaisesti käynnissä olevaan monimutkaiseen konfliktiin.³⁶ YK:n turvallisuusneuvostolle puhunut pienaseiden vastaiseen työhön keskittyneen järjestön edustaja totesi, että aseita oli kulkeutunut terroristiryhmille Länsi-Afrikan alueelle Muammar Gaddafin

---

²⁸ To be Top Gun on Foreign Affairs, Borrell says EU must buy weapons, Politico, 28.2.2020, <https://www.politico.eu/article/pacifist-eu-wont-stop-terrorism-in-africa-says-foreign-affairs-chief/>

²⁹ Deneckere, Matthias, The Uncharted path towards a European Peace Facility, exdpm Discussion paper no. 248, 2019, s. 8, <https://euagenda.eu/upload/publications/the-uncharted-path-towards-a-european-peace-facility.pdf>

³⁰ Crouch, Joanne, Counter-terror and the logic of violence in Somalia's civil war – time for a new approach, Saferworld 2018, s. 6, <https://www.saferworld.org.uk/resources/publications/1191-counter-terror-and-the-logic-of-violence-in-somaliaas-civil-war-time-for-a-new-approach>

³¹ Rätty, Tuuli; Rauhaa ja rynnäkkökiväärejä – ottaako EU:n rauhanrahasto kovat aseet käyttöön EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa? 24.11.2019, The Ulkopolitist, <https://ulkopolitist.fi/2019/11/24/rauhaa-ja-rynnakkokivaareja-ottaako-euroopan-rauhanrahasto-kovat-aseet-kayttoon-eun-ulko-ja-turvallisuuspolitiikassa/> myös <https://euagenda.eu/upload/publications/the-uncharted-path-towards-a-european-peace-facility.pdf>

³² Berman, Racovita, Schroeder, Making a tough job more difficult – Loss of Arms and Ammunition in peace operations, 2017, Small Arms Survey, s. 56, <http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/U-Reports/SAS-MPOME-Report-2.pdf>

³³ Duquet, Nils, EU Non-proliferation and Disarmament Consortium, 2019, THE 2018 EU SALW STRATEGY: TOWARDS AN INTEGRATED AND COMPREHENSIVE APPROACH, s. 11

³⁴ Poitevin, Cedric, European Union Initiatives To Control Small Arms And Light Weapons: Towards A More Coordinated Approach, EU Non-proliferation Consortium, 2013, s. 16: https://www.files.ethz.ch/isn/175460/EUNPC_no%2033.pdf

³⁵ Vranckx, Slijper & Isbister 2011, s. 29, Lessons from MENA, <https://www.saferworld.org.uk/resources/publications/596-lessons-from-mena>

³⁶ Tocci, Nathalie, Politico, 2.10.2020, Europe Needs Boots on the Ground in Libya, <https://www.politico.eu/article/europe-libya-strategy-boots-on-the-ground/>

kaaduttua.³⁷ Nyt EU valvoo merireittiä Libyaan huolehtiakseen YK:n asettaman asevientikiellon noudattamisesta ja on asettanut sanktioita kieltoa rikkoneille tahoille. Merivalvonnan toimivuudesta on kuitenkin epäilyksiä, sillä Libyaan tulee aseistusta muita reittejä pitkin maista, joille EU on edelleen myynyt aseita.³⁸

Ylipäättään laittomien aseiden kauppa Afrikassa on asia, joka huolestuttaa monia tahoja. YK:n pääsihteeri nosti joulukuisessa raportissa erityisesti esille Sahelin ja Keski-Afrikan alueet, joilla aseiden laaja saatavuus pitää yllä väkivaltaisia ryhmiä. Myös Kongon demokraattisessa tasavallassa, Haitissa ja Sudanissa kärsitään, sillä kontrolloimattomia aseita on laajasti saatavilla.³⁹ EU:kin pitää laittomien pienaseiden kiertoa merkittävänä ongelmana ja on luonut vuonna 2018 uuden pienaseiden leviämisen estämistä koskevan strategian. Se sisältää raportoinnin, valvonnan ja kehitysyhteistyön keinoja, joilla EU haluaa ehkäistä laittomien aseiden kauppaa.⁴⁰ Tutkija Nils Duquet on arvioinut strategiaa ja antaa sille kiitosta muun muassa konfliktialueiden asevalvonnan kehittämisestä ja kehitysyhteistyötä koskevista linjauksista sekä aiheen tutkimuksen rahoittamisen korostamisesta. Hän kuitenkin katsoo myös, että strategia ei juuri sisällä konkreettisia keinoja yhteisen kannan tai jäsenvaltioiden asevientikontrollin vahvistamiseksi.⁴¹

Huomionarvoista on, että EU:n pienasestrategiassa sanotaan suoraan EU:n aseviennin aiheuttaneen ongelmia naapurimantereella. Strategiassa todetaan, että afrikkalaisiin konflikteihin vaikuttavat vahvasti laittomat aseet ja että näiden aseiden lähteenä on myös alun perin laillisesti valmistettuja ja vietyjä eurooppalaisia aseita.⁴² Tämä tieto on tärkeää ottaa EU-politiikassa vakavasti. Rauhan unionin aseet aiheuttavat vahinkoa Afrikassa.

---

³⁷ Security Council 7442nd Meeting, 13.5.2015, Human Cost of Illicit Flow of Small Arms, Light Weapons Stressed in Security Council Debate, <https://www.un.org/press/en/2015/sc11889.doc.htm>

³⁸ EU imposes sanctions on violators of Libya weapons embargo, 21.9.2020, DW <https://www.dw.com/en/eu-imposes-sanctions-on-violators-of-libya-weapons-embargo/a-55005892> ja Danssaert, Peter; The Libyan Conundrum, Arms trade bulletin January – February 2020, 6.3.2020, Ipris Research, <https://iprisresearch.be/publication/arms-trade-bulletin-january-february-2020/>

³⁹ United Nations Security Council, Small arms and light weapons Report of the Secretary-General, 12.2019, <https://undocs.org/en/S/2019/1011>

⁴⁰ "The High Representative and the Member States will ensure the correct and full implementation of Common Position 2003/468/CFSP on arms brokering." EU SALW Control Strategy 2018, s. 30 <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13581-2018-INIT/en/pdf>

⁴¹ Duquet, Nils, THE 2018 EU SALW STRATEGY: TOWARDS AN INTEGRATED AND COMPREHENSIVE APPROACH, 2019, EU Non-proliferation and Disarmament Consortium, s. 12–14 https://www.sipri.org/sites/default/files/2019-04/eunpdc_no_62_final.pdf

⁴² "The High Representative and the Member States will ensure the correct and full implementation of Common Position 2003/468/CFSP on arms brokering." EU SALW Control Strategy 2018, s. 30 <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13581-2018-INIT/en/pdf>